

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quinque libros Decretalium

Nicolaus <de Tudeschis>

[Basel], 1481

De pactis

[urn:nbn:de:bsz:31-315896](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315896)

dūmodo p̄suetudo sit rationabilis aut q̄ fundat sup
 aliqua ratione vt vult tex. in. d. c. si. si enim p̄rariū le
 gis in se esset malum p̄suetudo nō esset rōnabilis d̄ in
 reūrā. c. intellecto. et sic salua opl. Inno. nec ob. q̄ in
 p̄ncipio omnes peccauerunt p̄trauendo. nā duplex
 est responsio. p̄mo q̄ si moti fuerint ex aliqua cā ra
 tionabili nō peccauerunt q̄ ip̄met sup̄ior indulisset.
 ad b̄ qd̄ nō. archy. in. c. v̄nam. lxxvi. di. vel sc̄do suc
 cessores eoz q̄ p̄trauerunt nō peccauerunt. q̄ potu
 erunt existimare q̄ ex aliqua rationabili cā illa lex nō
 sit in obseruancia ar. eorum que nō. glo. in. c. d̄ quarta
 de p̄scrip. et quia lex p̄ceptina non illaqueat sciente su
 periore et nō p̄tradente allego bonū tex. in. c. glo.
 xx. di. c. i. et in. c. cum olim. de cler. p̄u. in p̄suetudine
 inducenda in sacramentalibus ita voluit glo. nōbilis
 in. c. vi. de secundis nup. Et cōtra regulam quā b̄ reci
 tat Inno. allego bonū tex. cū glo. in. c. cū multi. xv. q̄
 vlti. nāz olim erat statutum q̄ filij nati ex cōiugio pre
 sbiterozū essent serui ecclesie et sic pena erat inflata in
 te et tamen dicit ibi glo. q̄ hodie ecclesia ex non obser
 uantia p̄didit illud ius. Ex quo infero q̄ quātūcumq̄
 lex apponit penāz ip̄o facto. nihilominus p̄t tolli cō
 traria p̄suetudine. quia i non exigendo penam p̄mittit
 contra legem. nam et p̄ non vsum tollitur lex. vt nota.
 Jo. an. in. c. Jobānes. de cler. coninga. et Ly. in. l. ij.
 L. que sit lon. p̄sue. In glo. in verbo p̄firmet nota
 bene istaz glo. q̄ vbi p̄firmatio exigitur a pari capitur
 cōfirmatio pro obseruancia. non enim p̄t capi. p̄prie.
 q̄ par vel inferior p̄t cōfirmare factum superioris vt
 paris. et ideo verba capiantur improprie. simile in. c.
 studuisti. d̄ offi. leg. et ex hoc inferatur q̄ si quis promi
 sit q̄ Ticius confirmabit talem contractum. debet itel
 ligi q̄ ille obseruauit. et approbabit qd̄ i eo erit. quod
 bene nota. Sequens. c. nihil habet q̄ p̄sbiteri et alij
 de quibus in tex. gaudent p̄uilegio r̄.

In nouam rate plena securita
 te gaudet tpe guerre. Nō p̄mo p̄sonas b̄
 enumeratas que tpe guerre debent gaudere plena secu
 ritate male tñ obseruaf et nota i eo q̄ dicit de mercatorij
 bus q̄ papa p̄t ex cā dare securitatem aliquibus lai
 cis tpe guerre Nō ibi cunctes et redeantes ar. q̄ se
 curitas data in cundo debet et itelligi. data etiam in re
 deundo. nam ista duo cōmuniter equiparantur in iure
 vt i. c. magne. i. h. de voto. et bonus tex. in. l. si cui. ff.
 ex qui. ca. ma. nota. barto. in. l. v̄mur. ff. d̄ sepul. v̄o.
 p̄batur ratione Non enim quis dicitur secure venire
 ad certum locum nisi secure possit maiori. et inde rece
 dere. Sed dubitari potest de questione quotidiana vl
 tra docto. hic. pone data est securitas alicui exbānito
 vt possit secure venire ad hanc ciuitatē et redire nūqd̄
 p̄ p̄nam vicem tollitur hec securitas et p̄uilegium.

An vero possit venire pluribus vicibus vel infinitum
 Quidam disputant hanc q̄stionem et recitat bar. in. l. i.
 ff. ad. l. i. i. l. i. maic. et breuiter distinguo post eos q̄ aut
 securitas fuit petita et determinate concessa et tūc stan
 dum est determinationi vtputa si fuit dictuz vt veniret
 semper vel quid simile ar. vi. q. iij. scriptum aut fuit de
 terminate petita. sed indeterminate concessa. vtputa q̄
 vnus ex bānitis petijt vt possit per. x. dies esse in ciui
 tate et superior concessit indeterminate et tunc intelligit
 concessa fm̄ petitionem. q̄ responsio adaptanda est peti
 tioni seu interrogationi. Insi. de inuti. stip. in. §. p̄re
 rea. et est bonus tex. in. c. inter dilectos. in. §. ceterum
 de fi. instru. ibi ex forma petitionis r̄. et notabis illū
 tex. ant̄ petitiō fuit indeterminate sed concessio determi
 nata. et intelligimus securitatem concessam sc̄dm̄ p̄ces
 sionem et non sc̄dm̄ petitionem. quia superior videtur
 restrinxisse petitionem qd̄ nota. nam p̄uilegium et in
 dulgentia semūt vires a concessione et nō a petitiōe lz
 in dubio concessio referatur ad petitiōnem vt in p̄ce
 denti membro. secus quando sumus certi vt hic et hec
 notabis q̄ sepe papa signando supplicatōnem restrin
 git petitionem vt nō excuset impetrans ex eo q̄ dedit
 supplicatōnem generalem et p̄dicie fuit in facto ant̄ pe
 titie fuit facta indeterminate et concessio etiā indetermi
 nate. vtputa q̄ data fuit simpliciter securitas veniendi et
 redandi et itelligitur de p̄ma vice. Ad hoc facit tex. i
 l. bones. §. hoc sermone. ff. de v̄bo. sig. et in. l. hec p̄di
 tio. ff. de p̄di. et demō. sit. vbi d̄ q̄ si sit alicui relicta
 cū nup̄erit itelligit de p̄mis nuptijs. h̄ v̄z nisi fuisset
 data securitas ad certum actū puto q̄ pro pace fienda
 posset secure venire et redire. tūc duraret hec securitas
 q̄diu veniret pro cōtractu pacis sed pace facta cessat
 securitas seu saluus conductus. et pro hoc tex. hic iun
 sta glo. i verbo existentes quam notabis

De pactis.

Alio de officijs omniū iudicū et p̄sidentū de p̄is
 iudicij videndum est. sed q̄ vocati ad iudicia quōq̄
 pacifcūtur quōq̄ transigunt. ideo auctor anteq̄ tracta
 ret de cōtractu de iudicij de his p̄misit. et p̄mo d̄ pa
 ctis tanq̄ de nobilioribus. vel p̄tinua ad p̄ximam ru
 bricam h̄ modo supra visum ē de pace. sed quia pa
 ctum est quedam conuentio ex pace facta. ideo post ru
 bricam precedentem subijcit istam Nō. abb.

Antigonus potest p̄
 liter sumari sic. Pacta q̄stionē
 nuda suanda sunt vl̄ aliter sic Ja
 dex ecclesiasticus p̄uidet seruanti pa
 ctum cōtra non seruantem. Bialdi
 tar nam p̄mo ponitur dictum Antigonij ep̄i. sc̄do

approbatio p[ro]p[ri]i sibi vniuersi. Ad p[ri]mo iuxta supra
 scriptione modum et practica p[ro]tendi legem in p[ro]p[ri]o
 generali vel p[ro]uinciali. naz vnus de concilio facit p[ro]p[ri]o
 litam et reliqui si eis placet vniuersaliter statuunt illam
 p[ro]firmando vel restringendo seu ampliando. Et ita co
 munitur obseruatur i alijs actib[us] vniuersitatis. Ad
 secundo q[uod] appellatio ecclesiastice discipline venit snia cen
 sare. vt exco[m]municatio interdictionum et suspensio. de verbo.
 sig. c. querenti. Nota tercio sibi vniuersi. q[uod] p[ro]p[ri]u[m] ge
 nerale e[st] q[uod] n[on] d[omi]n[u]m vniuersitas sibi e[st] existentes n[on] vt lin
 guis s[ed] vt vniuersitas disponant. representat e[st] p[ro]p[ri]u[m]
 vniuersitatis ecclesi[astice] de p[ro]p[ri]o. d. i. ecclesi[astice]. hinc dico sta
 tum esse in dispositionibus concilij iudicio plurimo
 rum. ad hoc bonus tex. lxx. di. c. i. n[on] regulariter in fa
 cie vniuersitatis preualet plurimorum snia vt in. c. i. de
 his q[ui] s[un]t a p[ro]p[ri]a. et in. l. aliud. §. refertur. ff. de re. iur. et in
 l. quod maior. ff. ad munici. Ultimo n[on] tene me
 ti ex eodem verbo q[uod] lex edita in p[ro]p[ri]o sit noie ipsius
 p[ro]p[ri]i et non pape t[ame]n. hic enim nulla sit mentio d[omi]ni pa
 pa qui p[re]sidentur in concilio. s[ed] solum de ipso concilio.
 Ex quo inferitur q[uod] p[ro]p[ri]as ecclesie est in ipso concilio vni
 uersali. s[ed] papa sit ibi tanq[ua]m caput ipsius corporis. p[ro]
 hoc. xxij. q. i. c. quodcu[m]q[ue]. vbi d[icitur] q[uod] p[ro]p[ri]as data fuit to
 ti ecclesie in persona p[ro]p[ri]i. p[ro]p[ri]us autem fuit caput
 ad idem. c. i. de iudi. in eo q[uod] ibi d[icitur] placuit sancte syno
 do et sic ibi plenius dixi. nam q[ui]q[ue] lex editur noie
 pape cu[m] approbatio concilij vt in. c. l. de elect. v[er]o pu
 to q[uod] cu[m] materia legis originat[ur] a papa s[ed] p[ro]p[ri]u[m] appro
 bat. t[ame]n lex edenda est noie pape a quo sumpsit vigore[m]
 et originem. nam et sine p[ro]p[ri]o papa pot[est] legem co[m]dere
 it. q. iij. cuncta p[ro] mundu[m]. et quod n[on]. glo. in. c. ad apo
 stolice. de re. iudi. l. i. v[er]o aut materia legis originatur a
 p[ro]p[ri]o et tunc nomine concilij lex edenda est. nam i co
 ncilio interest papa vt caput. pro hoc. c. ofius. supra de
 elect. cum multis similibus et. vij. q. i. c. conuenientibus
 quinimo maioris roboris e[st] constitutio totius ecclesie
 q[uam] solius pape t[ame]n. vt nota. in. c. cum dilecti. de elect.
 facit quod n[on]. archy. xvij. di. i. summa. In gl. i. sibi
 per pacta inita iter episcopum n[on] apparet ratio quare
 glo. restringat istum tex. ad pacta inita inter ep[iscopos]. sed
 forte hoc dicit causa exempli. v[er]o intelligas me? tex.
 generaliter q[uod] iter quoscunq[ue] pacta inita sunt ex quo n[on]
 sunt a lege improbata p[ro]pter aliquam turpitudinem ob
 seruanda sunt vnde iste tex. debet habere locum nedu[m]
 inter clericos sed etiam inter laicos. ex quo generaliter
 loquitur. nam laici peccant non seruando pacta et p[ro]
 missiones vt i. c. iuramentu[m]. xxij. q. v. ergo potest recur
 ri ad iudic[em] ecclesiasticu[m] qui h[ab]et obuiare peccato. vt i. c.
 nouit. de iudi. vt co[m]pellat laicos ad obseruantia[m] pacto
 rum. Sed dubitatur circa intellectu[m] huius. c. U[er]o ex
 nudo pacto oriatur actio. i. ius agendi in iudicio. Et
 p[ro]p[ri]e sine colligit ex tex. ar. q[uod] sic. Jo. an. dicit q[uod] medi

glo. d[omi]neret et ita patet hic quasi sentiat Jo. an. q[uod] hic
 est casus expressus q[uod] ei datur actio. nam tunc o[mn]i alle
 gari tex. in ar. q[ui] id ad quod allegatur apte non p[ro]ba
 tur ex tex. sed subtiliter tex. inducendo. naz d[icitur] argum[en]
 tum quasi argute et subtiliter inuentum vt in. c. forus.
 de v[er]bo. sig. et sic apte sentit Jo. an. q[uod] ex nudo pacto
 de iure canonico oriatur actio et idem h[ab]et hosti. dicens
 q[uod] idem debet esse de iure civili. nam cum de iure civi
 li sint alij casus in quibus ex nudo pacto oriatur actio.
 nec videatur habere in se magna[m] r[ati]onem specialitatis
 idem deberet dici generaliter in omni pacto nudo. i. b[er]
 t[er] n[on] puto instandum. Et vt intelligas materiam. p[ri]mo
 videndum est q[uod] sit pactum nudum. quid vestitum. et
 an et quando d[omi]ni iure civili p[ro]petat actio. et sic videbim[us]
 dare in quo differat ius canonicum in b[er] a iure civili et
 q[ui]re. p[ri]mo g[ener]aliter d[omi]n[u]m est q[uod] pactu[m] e[st] nomen generale
 p[ro]p[ri]etatis in se omne p[ro]uentionem. est enim pactu[m]
 generaliter sumptum duoz plurimorum vt in idem placit[ur]
 et consensus. vt le. et nota. in. l. i. de pactis. et i. c. pactu[m]
 §. de ver. sig. et sensu huius diffinitiois est q[uod] id quod
 conuenitur seu p[ro]uentionem est inter duos vel plures dici
 tur pactum quasi ad pacem habenda[m] factum. hec est
 enim vocabuli etimologia. i. expositio. vt in. d. c. pactu[m]
 vnde omnis p[ro]tractus potest generaliter p[ro]tineri nomi
 ne pacti. sed vbi pactu[m] assumit sibi specificam nomen
 n[on] denominat[ur] a suo genere. s[ed] a specie tanq[ua]m digniori
 vnde si vendidi tibi rem appellat emptio. q[ui] est dare b[er]
 specificam nomen et relinquit nomen generis sicut si
 volo appellare boiem. n[on] appellat sub noie generis vt
 animalis sed in sua specie. vbi aut[em] p[ro]uentionem non potest
 habere nomen specificum q[ui] sunt plura negotia q[ui] vo
 cabula. vt in. l. i. ff. de p[re]scrip. verbis. tunc stat in noie
 sui generis. Et quadoq[ue] est nudum. et quadoq[ue] vesti
 tum sic dictum ad instar bois. nam q[ui]q[ue] e[st] nudus cu[m]
 nullu[m] h[ab]et vestitum. quadoq[ue] vestitum. Si enim pactum
 stat in puris et meris finibus p[ro]uentionis. q[ui] non inter
 cessit aliquod extrinsecum puta nec stipulatio nec iter
 uentis alicui[us] rei nec literar[um] solenitas nec circographu[m]
 tunc appellatur nudum. inest enim illi sola obligatio iuris
 gentiu[m] nam vbi est consensus ibi est obligatio iuris
 gentiu[m] vt in. l. cu[m] amplius in. §. is natura debet. ff. de
 reg. iur. et in. l. stichum. in. §. naturalis. ff. d[omi]ni solu. exem
 plum huius pacti nudi ponit glo. multipliciter in. l. iuris
 gentium. in. §. igitur. ff. eo. et inter cetera dat hoc ex
 emplum quotidianum. s. promisi tibi dare decem sine
 aliqua interrogatone p[re]cedenti vel circographo. glo. ta
 men n[on] persistit. nam videt[ur] velle q[uod] illud n[on] sit pactu[m] s[ed]
 pollicitatio. nam differentia e[st] inter pactu[m] et pollicitati
 onem. nam pactum est duoz vel pluriu[m]. pollicitatio e[st]
 vnus t[ame]n p[ro]mittentis vt in. l. pactu[m]. ff. de polli. n[on]. glo.
 in. de. romani. d[omi]ni iure iur. sed bar. saluat ibi istud exem
 plum intelligendo q[uod] pars cui fit p[ro]missio p[re]sens naz

tunc p̄t dīc pactum cum interuenerit p̄sensu duorum
quod notabis. Quōq̄ istud pactū ē restitum et multa
sunt vestimenta pactoz nā q̄nq̄ vestit vestimento ver
boz. i. stipulatōne q̄ sit p̄cedente interrogatōne et respō
sione secuta. in. l. i. et. v. de verbo. obli. et insti. eo. i. p̄n.
Quandoq̄ vestitur circographo vt q̄n per scripturam
meā. p̄misi tibi dare. x. vel quid simile vt insti. d. obli.
literaz. Quōq̄ vestitur consensu. vt in p̄tractibus iuris
gentiū q̄ solo p̄sensu p̄ficiuntur vt emptio et venditio et
similia. l. ex hoc iure. ff. de insti. et iur. Quandoq̄ ve
stitur interuentu rei. vt do tibi. x. vt p̄ me aliqd̄ facias.
nā si donauit et transfuit i te ista decem. pactum non d̄
nudum. vñ non p̄t agi insti. qui mo. re. contrabi. obli.
in prin. et ibi p̄ glo. vñ de iure. ciuili fac regulā q̄ ex nu
do pacto non p̄t agi. sed excipi potest q̄ oritur obli
gatio naturalis p̄pter consensum vt in dicto. s. igitur
fallit de iure ciuili in q̄busdam casibus s̄ de iure cano
nico dubitat. cōiter tenetur q̄ datur actio p̄ istum tex.
nā vbiq̄q̄ ius approbat p̄uentōnem semper datur
actio et ius agendi ex illa p̄uentōne vt i. l. legitima. ff.
de pact. s̄ ius canonicum approbat hoc pactū quātū
cumq̄ nudum. ergo ex eo p̄t agi maxime cum pactū
quātūcumq̄ nudum habeat approbatōem et p̄cursum
iuris diuini. iuxta illud. p̄phete. q̄ p̄cedunt de labijs
meis non faciā irrita Et d̄ iuramento p̄allegato d̄ q̄
simplex loquela obligat ita q̄ p̄trauēns peccat mor
taliter p̄deterea vbiq̄q̄ ius mādāt aliqd̄ fieri vt ob
seruari semp̄ dat ut actio et exceptio. vt in. l. vnica. ff. d̄
p̄di. ex lege. et in. l. statuas. ff. d̄ acquire. do. nota. glo.
in. c. cum liberum. de sepul. et in. c. si canonicā de offi.
or. li. vi. Sed ius canonicum mandat obseruari ista
pacta. ergo datur actio et exceptio. et hāc opi. tenent
glo. hosti. Jo. an. et do. anto. et glo. et achy. xij. q. ij.
in. c. quicumq̄ suffragio. sed Inno. in. c. nouit. de iudi.
videt velle q̄ non datur actio. sed officio iudicis implo
ratio quod dicit p̄cedere etiā in iuramento. de iurame
to latius dixi in. c. cum venissent. de insti. Quidaz vt
do. Car. amp̄ et sunt hunc intellectum restringendo
istum tex. vt solum p̄petat officij imploratio instantum
vt non possit peti vt q̄s p̄cise cogat ad obseruantia p̄
cti nudi s̄ solū vt non obseruans excōdicetur. q̄ tex. iste
solum h̄ videtur innuere in eo q̄ dicit aut pacta obti
neant firmitatem. aut p̄trauēns exercetur. et sic p̄cise
se non disponit vt quis cogatur p̄cise ad obseruantiaz
pacti. mihi non placet hec restrictio p̄mo q̄ licet ista
pposita fuerint facta alternatiue tamen cōcilium respō
det simpliciter pacta custodiantur. et sic non videtur se
restringisse vt p̄ditionaliter et alternatiue fieret coactio
ar. in. c. nonne. de presump. et eorum que dixi. s. c. p̄i
mo. Itē adduco tex. j. eo. qualiter. vbi simpliciter dī
citur studiose agenduz est vt ea que p̄mittantur opere
compleantur. pondera illud verbum studiose. et illud

verbu opere p̄pleant. nō ergo d̄ esse iudex p̄tens so
la excōdicatione. Cal. in non ita restringendo tex. dicit
q̄ competit officij imploratio et non actio q̄ actōnes
sunt p̄dite a iure ciuili. l. ij. ff. de ori. iur. nō. Inno. in. c.
que i ecclesiā. de p̄sti. cū ergo ius ciuile nō det actio
nem ex nudo pacto ergo nec de iure canonico h̄ argu
mentum videt p̄suasuum et p̄cessisset olim s̄ cū hodie
sunt regule q̄s p̄misi dicendum est q̄ cum ius canoni
cum approbet illud factum et mandet obseruari illud pa
ctum debet p̄petere ius agendi q̄ ista regula iuris ci
uiliis tacite approbatur a iure canonico. ex quo non re
peritur reprobata vt in. c. l. de noui. offe. nunci. i. effe
ctu non refert an datur actio seu p̄ditio ex lege vel offi
cij imploratio dūmodo concludamus. iudicem eccle
siasticum posse etiā laicum p̄cise compellere ad ob
seruantia pacti et hoc teneas et notabis p̄dicta

Votens.

Breue ē. vel p̄ alia v̄ba
p̄t sic summani Cōuentō
inualida p̄ p̄sensum superioris validat et fuit
forte exordiu p̄firmatōis quorūdam pactoz. Nō
p̄mo ibi i p̄uentōnibus. q̄ p̄uentio idē est qd̄ pactum
alias non faceret iste tex. ad rubricā Secō nō q̄ al
sensu q̄nq̄ capis p̄ auctoritate seu p̄firmatōne. et cape
hanc regulam q̄ vbiq̄q̄ assensus exigitur a supioze
i actu p̄tente ad subditos tunc assensus ibi sumit p̄
auctoritate q̄ q̄dem auctoritas p̄t appellari assensus.
q̄ auctoritas p̄prie ē assensus auctorizabilis p̄petēs
alicui rōne officij publici vt nō. gl. et Inno. in. c. i. d̄ re.
eccle. nō alie. li. vi. plene nō. in. c. cum p̄suetudinis. de
p̄sue. Nota ibi ratihabitōem q̄ i p̄firmatōe fienda
p̄ supiozem nō ē necesse q̄ supior dicat p̄firmamus. s̄
satis ē q̄ dicat ratificamus vel verba similia. non em̄ re
fert quid ex equipollētibus fiat vt in. c. l. ex q̄dam. d̄
testi. Et ex h̄ tex. quē bñ nōbis colligo ar. q̄ q̄n superi
or iterponit auctēz alicui actui puta v̄ditioni rez ecclā
sticaz non ē necē q̄ dicat auctoritate nostrā imp̄timur
s̄ satis ē q̄ appareat de p̄sensu suo nā itelligit p̄sensu
p̄situs scdm̄ subiectā materiā vt h̄ vbi ratihabitio po
nitur p̄ p̄firmatione Audio tñ q̄ Bal. tenet oppositū
q̄ debet dicere ista verba auctoritatem nostrā imp̄ti
mur et allegat dictum Inno. in. c. cum consuetudi
nis p̄alle. sed profecto Inno. hoc non dicit si bene p̄
deretur et facit quod non sit necesse. c. in venditōibus
xvj. q. iij. et c. placuit. xij. q. ij. Nō vltimo ibi pro
securitate p̄tium bonū argumētū q̄ tunc q̄s d̄ secur⁹ i
aliquo facto q̄n non timet aliquam iuris excōptōnem
et facit hoc fm̄ do. antho. q̄ si quis promisit facere ali
quem securam in aliqua re debet ita ip̄am rem dispo
nere vt nihil de iure possit sibi obijci ita q̄ possit senti
re lesionem. Nō. abbas

Valiter.

Breue est vt per alia v̄ba
p̄t sic summani Iudex debz

studiose ageret pmissa adimpleantur. Nota pmo studiose qd iudex i adimplendo pmissa vel pacta ne d3 esse pntis simplia pmissione vt qdem dixerunt i. c. sed studiose r effectualiter agere vt pmissa adimplea tur opere et facti iste tex. ad ea q. s. d. i. c. i. Seco nota ibi pmutatur qd ois pmissio est necessario execu tionis mandanda. et pondera qz tex. non requit qd iterue nerit stipulatio vel scriptura vt alia solanitas r sic vide tur qd cum verbum pmissio sit multum generale ne dum i pacto quod est duorum sed i pollicitatione que est vnus tantum debet habere locum iste tex. nam ex signiicato huius verbi pmittuntur non requiritur qd iu tenerit pactum sed sufficit nuda pmissio vnus tan tam. et pro tex. in. c. iuramenti. xxiij. q. v. vbi d3 qd iter simplicem loquelam et iuramentum deus no facit dif ferentiam sicut quo ad obligandum promittentem vel iurantem aliqd. nam vterqz peccat contraveniendo lz i quantitate reatus sit differentia quia graui? peccat veniens contra iuramentum vt nota. i. c. h. de iuratur. et de hac materia dic vt dictum fuit i. c. i. s. eo.

Vm pridem

Quod valet pactum p bnficium d3 pecunia resignari pmo factum sub quo continetur pccatus cause. partium transactio spino reprobatio. papalis ordinatio et intercessio. secun do dat iudices ibi certum. Nota pmo qd clericus potest esse procurator germani sui clerici de quo vide quod dicam i. de pcura. i. nostra. Secundo no qd non est licita paccio vt litigans renunciet liti super be neficio r psequatur aliqd temporale etia si illud reci piat noie expensaz. nam possent i se contineri simonia. qz si renunciatio habet ius i beneficio videtur renuncia re iuri spuali pro temporali nec obstat qd noie expen sarum dicatur recipere. qz hoc posset fingi i fraudem. Item qz iuri spuali debet qd libere renunciare vt in. c. ex parte r quod ibi no. s. d. offi. dele. Tercio nota qd renunciatio liti vidz renunciare omni iuri sibi ppete ti i illa causa. vnde lz verbum lis stricte sumptum refe ratur ad instantiam iudicalem dumtaxat vt nota. i. c. h. de pcura. li. vi. tamen largius sumendo comprehendit i se ius quod qd habet i causa super qualis est mo ra. vt i. c. forus de vbo. sig. et i. l. liti noie. ff. de vbo. sig. Et de predictis est tex. apertus. i. l. postqz liti. l. de pact. Et ad. c. dudum. ij. s. de elect. i. si. vbi d3 qd re nunciatio liti r cause dic qd fuit adiectum verbum cau se ad maiorem expressionem. dicunt tamen dñs de ro ta decis. cxxvi. qd litigans. super beneficio renunciatio liti et cause non perdit ius qd habebat i illo beneficio si renunciauit i manibus illius q non poterat renuncl atione beneficij recipere quod est valde nota. sicut etiā non potest clericus directe renunciare beneficio nisi in manibus illius q cum iniuriam desituere potest vt no

ta. in. c. qd i dubijs. de remun. ita nec directe potest re nunciando liti et cause. dicunt tamen qd bec renunciatio habet vim taciti pacti ne vterius petat et sic si de no uo petat beneficium obstatet sibi exceptio facit quod i sili nota. Inno. i. c. qd i dubijs. r i. c. super hoc. de re nunci. Et ex his infero ad questionem quotidianam. nunqd patus litigans super iuribus ecclesie possit li ti r cause cedere. Ex predictis concluderem qd si causa est talis i qua prelatus non habet liberam dispositio nem vt qz agitur de re quedita ecclesie non poterit pre latus liti cedere sicut nec directe possz rem i iudicio de ductam alienare. secus autem si ageretur de re i qua p latus haberet liberam dispositioem Quarto nota cautum esse qd post resignatum ius epigatur instrumē ta facientia ad illam causam qz sunt inutilia penes re signantem r i futurum possent esse dānosa alteri parti

Ultimo nota qd iudex no debz compellere partes ad compositionem etiam si sit papa. nam vt hic videt papa fecit hanc compositionem et tamen monachis no lentibus obseruare papa non mandauit vt seruarent ff vt procederetur super lite ordine iudiciario. posset ta men papa ex plenitudine potestatis compellere ad co cordiam et ad compositionem dūmodo res super qua litigatur sit i libera dispositioe pape. sic limito notabi le dictum Inno. in. c. cum iter. ff. de elect. vbi singula riter dixit papā posse ex plenitudine potestatis ppe lere partes ad compositionem. pro hoc. facit. ix. q. iij. c. p pncipalem. pro limitatōne vero mea facit ratio vt sicut papa directe no pt disponere i iudicium priam ita nec indirecte. Idone exemplū i celiio Constātiēsi fuit statutuz vt nullus prelatus compelleretur iniurus pmutare certe crederē qd prelatus litigans sup prelata ra non posset compelli ad componendum si per com positioem cogeretur dimittere prelaturam. facit. l. c. qz h. ff. de transact. r. c. tue. de procu. Item limita Inno. i eo qd dicit qd alius aīra papaz non potest compelle re ad compositionem per tex. notabilem i. c. placuit. xc. di. nisi lra fuisset diuturna adeo intricata qd de facili ex plicari no possz. In gl. i. no gl. ista singularit nā re lata ad tex. pbat qd sicut i pphanis ita i bnficialib? et alijs spualib? admittit pūct? p pūcto sine mandato donec pstat cautōem qd is p q agit habebit h ratū sed ipe tenebit ad itereffe r ideo pstat cautōem vt pbat in. l. i. r. h. l. qd rel. iud. no nocet. r idem quod gl. hic sentit glo. i. c. coram. de offi. dele. r docto. transeunt h simpliciter cum glo. sed dictum glo. non placet quia i spualibus requiritur speciale mandatum ppter graui tatem puidicij. et i his i qbus requiritur speciale mā datum non admittitur coniunctus pro coniuncto sin? mandato vt i. l. patri. ff. de mino. no. in. c. nonnulli. r i c. ex parte. de can. de rescript. Item in istis spūalib? bus non potest sufficienter prouideri per cautōem qz

spiritualia non recipiant congruam estimationem. vt nota. glo. in dicto. c. coram. Et contrariam opi. huius glo. reperio tenere do. de rota. deci. cxxxvi. di. et Spe. in ti. de coniuncta persona. §. i. et Collec. in. d. c. non nulli. facit quod nota. archi. in. c. statutum. de rescrip. li. vi. et hoc bñ nō. tamen tene menti gl. ppter eius auctoritatem. et vide quod dixi in. d. c. corā In gl. itē ibi ppositio quasi velit dicere glo. q. ibi non interuenit transactio. vt bñ sed amicitia compositio Item dic vt colligitur ex eo qd sequitur in glo. q. ibi interuenit auctoritas superioris bñ autem partes inter se composuerant. et nō bñ ex hac solutioe q. index ex officio suo posset prouidere vt vna pars cederet liti super spūalibus et pro bono pacis recipet expēsas quas fecerat ab alia parte Item posset prouideri vt alia pars daret sibi pensionem annuatim vt est tex. nota. in. c. nisi. de pben. nā presumendum est q. index non mandaret dari pecuniā pro iure spirituali sed quia videt partem non fouere iustam causam potest eaz ducere ad renunciandum liti et pro bono pacis prouidere sibi de aliquo temporali sed inter partes sine iudice non debet admitti hec paccio quia posset in se continere simoniam quia forte renuncians liti habet ius in causa. sed vbi ius nō haberet non esset aliqua simonia. sed pars potius redimeret vexationem suam vt dicitur in gl. sequenti. et ob hoc arbitror tex. istum dicere q. videbatur prauam et q. si prima fronte sit presumenda simonia. sed abstinendum est nedam a malo sed ab omni specie mali. vt in c. cum ab omni. de vi. et honest. cleri. In glo. in verbo illiūte paciones. nota primo ex ista glo. q. si certus sum me habere ius in aliquo beneficio nō pecco. si do pecunias ei qui mouet mihi litē vt resistat ab illa vexatione. secus si non sum certus. et intelligo questionem glo. quando certum est vel dubitaretur q. renunciāns habet ius. vtrum excusat auctoritas pape si recepit pecuniam pro renunciātionē. p̄do cuius solutione glo. distinguit et tenebis perpetuo menti ipsius distinctionem et videtur sentire q. in beneficalibus simonia committitur ex ordinātionē ecclesie et non ex disposiōne diuina quia hec beneficia non fuerunt ordinata per deū nec in se essentialiter sunt spiritualia sed ex ordinātionē ecclesie accedunt spiritualibus. facit quod nota. In. in. c. nisi. de renūci. Sed in contrarium vide pulchz tex. i. q. iij. ex multis. et. c. nouit. et maxie nō placeret mihi hec opi. qñ esset beneficium habes annexas p̄ates clauium. quia accessorie videtur pecunia data pro illa potestate spirituali sed hic me non extendo. quia plenissime dixi in repetitione. §. qui vero. de pben. c. extirpande. vbi vide. et vide in simili quod nota. gl. in §. ex parte. de offi. dele. et. i. q. iij. in. c. saluator. In glo. penul. in si. nota gl. et dic latius post p̄by. q. aut instrumentum fuit habitum pecunia creditoris et debi-

tor potest illud petere conditōne sine causa vt in. l. dis solute. alle. in gl. aut fuit habitum pecunia debitoris et potest debitor illud vendicare tanq̄ ppriam vel agere ad exhibendum vt in. l. viti. l. ad exhiben. et ibi de hoc. In glo. si. ex glo. collige tres solutioes. p̄di ma q. isti erāt spoliati tempore renunciātionis hec solutio non ē bona. quia ex quo interuenit auctoritas pape cessat omnis presumptio violentie. Secunda solutio q. gratiose isti fuerunt auditi post renunciātionem. et hanc lect. cōmuniter sequuntur doct. Tercia solutio q. illa renunciatio habeat in se tacitam conditōnem annexam. Contra hanc solutionē facit quia beneficium debet libere resignari et non sub conditōne nisi saluet sim do. anto. q. iste intellectus p̄ditōnalis datur a iure puto q. satis possit sustineri hec tertia solutio et magis congruit littere q̄ precedens quia nulla hic fit mentio de gratia nam ex p̄cedenti compositione satis apparet q. iste non habebat intentionē libere renunciandi nec hoc videtur simonia. tum quia sperabat aliud beneficium spirituale. nam sicut beneficium potest permutari cum beneficio et ille qui permutat hoc habet in animo ita et is qui renūciat liti vt p̄sequatur aliud beneficium spirituale. vnde si illud non potest consequi p̄t vt i suo p̄stino iure vt videtur tex. hic notabilis et ex b̄ posset inferri q. si renunciāns causa permutatiōnis nō potest cōsequi beneficium alterius potest ad suum beneficium redire sine noua collatione quod tamen p̄ presenti non firmo. sed vide Frede in tractatu permutatiōnis. Et ex hoc vltimo intellectu inferitur ad decisio nem vltime questionis que ponitur in glo. vt interim instituti remoneantur ab illis beneficijs licet simonice. contra. nisi papa aliud gratiose mandaret et. p̄. ab.

Accipimus. Non valet pactū de

plati i ipi? ecclia. Et pone casuz i ecclia debitis oneratz quā senex et diues clicus volebat acceptare exoneradā nisi fieret sibi pactū vt ipi? sanguineus forte nepos i ea succedēt p̄ mortē ipi? Binidif p̄ma ps factū narrat qd scda p̄cipit corrigi ibi vey. Nō p̄mo q. ecclesia nō vacans nō debet alteri p̄mitti etiaz si p̄sentiat rector ipsius ecclesie. Secdo nō q. pactū canonibus inimicum non debet p̄ superiorem aliquo modo tolerari. Tercio et vltimo nota q. nō potest episcopus vni ecclesiam concedere cum pacto vt alter succedat sibi post mortem. et facit iste tex. nūqd possit p̄elatus ecclie sibi eligere successorem et concludē q. cūtra papam nemo hoc facere potest. sed cum auctoritate ipsius pape hoc poterit vt est tex. notabilis i. c. peristi. vñ. q. i. vbi papa gratiose concessit cuidam episcopo vt in ipsius transitu posset sibi eligere successorem. De papa vero an possit in vltā sibi eligere successores in papatu cōmunis conclusio est q. non vt nota. gl. in

§. his omnibus. vij. q. i. quam tenetis menti. et idem archy. in. c. si transitus. lxxix. di. p. Jo. de lig. i. de. ne romani. de elect. et est ratio quia hec electio refertur ad tempus in quo non est futurus papa. vñ queadmodū tunc non posset ita nec nūc. nā paria sunt aliqd gerere tpe inhabili vel tpe habili si effectus pferatur ad tempus inhabile vt in. l. qd spōse. L. de dona. añ nupti. tacit. c. de vxore. et qd ibi dixi. f. d. sepul. In gl. i. ibi nūc a voluntate restringit h ad dictū glo. qñ. i. aliq volunt pacisā sup hereditate vidētis h en fieri nō p̄t nisi p̄sentiat ille de cuius hereditate agit f̄ quo ad casum. c. no stri nō. Multa cerēt voluntas rectoris vt pbatur hic et fa cū quod legitur et nota. in. c. ij. de p̄ce. p̄ben.

Um clerici de p̄sentis p̄cur' ē

Quis p̄ pactum augen ecclesia d̄z ea puari et alias canonice puniri et secūda pars ibi nos Nota p̄mo qd eligendus seu p̄mouendus i rectorē seu p̄latum aliam ecclesie non p̄t pacisci vt solu at pensionē collatori maiorem solito. nā p̄mittit simonia qz p̄mittit t̄pale vt consequatur spirituale. et intellige t̄p. in istis ecclesijs q̄ auctoritate superioris soluūt certam pensionē collatori quā age re non p̄t maxime ante collatōem factam. idem et for tuis dicit si p̄mouendus p̄pria auctoritate obligaret se ad pensionem. Secūdo nota ibi spoliatis. qz obtinēs ecclesiam simoniace d̄z ea spoliari et aliter puniri. Et quero nunqd in. c. su huius. c. collatio istius facta tenuit. Jo. an. sentit qd sic ex eo qd i sumario dicit qd d̄z ea puari. t̄c. nā puatio p̄supponit ius vt in. c. ad dissol uendum. de despo. impu. et i. l. manumissiones. d̄ iur. ist. et iur. l. decem. de v̄bo. obli. L̄trarium t̄z h Bas. nihil allegat. f̄ ponderat verbum spoliatis positum in t̄p. non enī mandat istos puari f̄ spoliari quod dicit p̄cedere si pactum augende pensionis interuenit i ip̄a collatōe. secus dicit si antea vel postea. Ego dicerē qd siue iteruenerit ante siue in ip̄a collatōe collatio nō va let qz collatio b̄nificij seu renunciatio ip̄ius simoniace facta nō valet. ar. i. q. i. ordinationes. et c. sicur. et c. ma theus de simo. nō. Inno. in. c. cum vniuersoz. de renū p̄mo. Sed si pactū interuenit post collatōem tunc nō potest dici simonia cum ius spūale iam iste cōsecutus sit. sed peccat et d̄z puniri. qz cū auctoritatem supe rioris p̄stituit ecclesiam censualem vt in. c. significauit. et in. c. prohibemus. f̄. de cens. et tene menti que dicit.

In gl. ij. in fine Jo. an. dicit qd licet subsit iusta cā augende pensionis nō tamen potest eligendus seu p̄mouendus hoc pacisci sine vitio simonie. et dicit host. qd iusta causa augende pensionis est nimia p̄spertas vel necessitas eius cui est soluenda dummodo fiat pa lam et non clam et consentiente capitulo et auctori tate superioris ar. in. l. non existimo. ff. de admi. tu. et l. a c. exposuisti. de p̄ben. cum si. Ego aliter concluderē

et sic qd aut pensio fuit ab initio imposita habito respe ctu ad facultates ecclesie vt quia ecclesia fuit data re ligiosis vt in proprios vsus redditus conuerterent et ipi reseruata sibi pensione cōtulerunt aliq ecclesiam. et tunc auctis facultatibus potest augeri pensio sicut etis diuinitis debet diuini. ad hoc quod legitur et nō. in de. i. de iure patro. et in. c. anaricie. de p̄ben. Aut pensio fuit imposita alio respectu. p̄mo in recognitio nem superioritatis vel in signum protectionis. vel qz patronus hoc obt. nūc ab episcopo tempore fundatio nis vel ex p̄scriptione et tunc non debet augeri pen sio licet sint ante facultates quia non subest iusta cau sa augendi ad hoc quod legitur et nota. in. c. propter. de loca. et in. c. quanto. de cens. In glo. h. in fine. nō istam glo. iuncto t̄p. qz appellatōe seueritatis ec clesiastice venit pena alias a iure pro illo delicto impo sita et si non reperitur expressa venit imponenda arbi trario iudicis vt in. c. de causis. de offi. deleg. et sic d̄zia ē iter cēsurā ecclesiasticā et seueritatem ecclesiasticā. qz ap pellatōe cēsure venit excoicatio interdictū et suspensio i c. querenti. de verbo sig. Sed appellatōe seueritatis ecclesiastice venit alia pena extrinseca secundum deli cti qualitatem. Secundo nota ex glo. qz pena ordi naria simoniaci est depositio ad hoc. c. insinuatum. et c. de hoc. f̄. de simo.

Terqz Si ecclesia rem suā locando vel in feudū concedendo ap ponit pactum i p̄iudiciū iuris p̄obialis

alteri ecclesie non tenet et quicqd hac occasione perce perit reddere cogitur illi ecclesie. Diuiditur. nāz p̄mo factum narrat. secūdo corrigi p̄cipit sibi cum autem. Nota p̄mo qd p̄obiani nō p̄t pacisci cū alia ec clesia i p̄iudiciū iuris p̄obialis. et est rō quia iu ra p̄obialis sunt debita ipi ecclesie parrochiali vt f̄ d̄ p̄ob. quasi per totum. ergo pactum contra tale de bitum nō valet. qz nō potest qz pacisci i p̄iudiciū alte terius vt in. c. si diligenti. de fo. compe. et in. c. ea te. d̄ iureiur. Secundo nota qd ex pacto non potest qz si bi eligere sepulturaz in aliena ecclesia licet sponte hoc facere possit vt in. c. i. de sepul. et hodie dicendum est vt habetur in. c. i. eo. ti. li. vi. et in clemen. cupientes. i fi. de penitē. Tercio nota ecclesiam parrochiale posse petere ab alia ecclesia qz de iure parrochialia su is parrochianis accepit. Ultimo nota scdm Ho stien. qd de pensionibus domorum soluenda est deci ma. concor. c. commissum. et c. tra. de deci. hoc dicitur est vez in se sed non colligit ex l̄ra fm Jo. an. et b̄n qz nō p̄ductor seu locator habet soluere hanc decimā qz cōductor nullū fructū p̄cipit f̄ d̄ns domus. sensus er go litere est qd isti paciscebantur vt decimas p̄sonales vel reales quas debebant soluere alteri ecclesie debe bant soluere istis locatoribus vel p̄cedentibus feudū

quod non est licitum vt in litera In gl. i. ubi formā iuris fiscalis nō tollit. idēz dicēdum i. pposito q̄ pactū inītū iter istas p̄uatas p̄sonas non p̄t tollere ius eccle sie prochialis. vñ lz valere possit pactum i p̄iudiciū paciscentium non tamen in p̄iudiciū ecclesie vnde p̄t ecclesia a qualibet possessione decimas petere qz possessio est ad b̄ obligata. xvi. q. i. si q̄s laicus. lz fue rit actuz inter p̄es vt non possessor sed oīs soluat de cimas nam pactum appositum contra ius non valet. z hinc sumpta occasione ponit hic Inn. quod nō. glo. in. l. pacta que contra. l. de pact. dicens q̄ vbi pactū est contra ius non valet pactum nec pena. vt in regula que contra ius. de re. iur. li. vi. z in. l. iuris gentiū in. § sed et si quis. ff. de pac. etiā si iterueniat iuramentum vt in. c. si diligenti. de fo. compe. Si vero pactum ē p̄ter ius tunc valet pena apposta lz non pactum. exem plum in stipulatione alteri facta in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verbo. obli. Si vero est secūdum ius valet vtrūqz debet tamen quis esse cōtentus altero naz po test agere ad penam vel ad obseruantiam pacti. et dic q̄ potest agere ad vtrūqz si fuit apposta clausula rāto manente pacto. vt in. l. penul. ff. de transac. et nota. in c. dilecti. de arbi. et ad p̄dicta vide glo. in regula ac cessorum de regu. iur. li. vi.

Actiones

Non valet pactio i spi ritualibus vel q̄ pactum inducit rei turpis seu de turpi vel impossibi lis de iure vel de facto. z p̄mo ponit dictum z eius ra tionem. secundo ampliat illā z p̄bat ibi qd̄ etiā Idē q̄mo: regulas ex tex. p̄ima q̄ pro spiritualibus ob tinendis oīs pactio omnis conuentio cessare debet. et si de facto apponitur pactum nullaz obligatōem indu cit Ex quo infertur q̄ si promouendus ad ecclesiā pro mittit ex pacto se daturum aliquid collatori non po test agi ad obseruantiam pacti et intellige hanc regu lam in conuentōne honesta z de re spiritali vt i. c. ad questiones. de re. p̄mu. z in. c. significasti. de electi. Se cunda regula q̄ nullum pactum obligat salutē anima rum p̄iudicatum. non etiā p̄t se q̄s obligare in p̄iudiciū anime sue. xxij. q. iij. p̄ totum vñ sicut dicimus in corpore q̄ nemo est dominus membrorū suoz. vt. l. liber homo. ff. ad. l. acquil. nec potest sine pena se occi dere vl vulnerare vel alterius occasione se exponere vt in. c. non licz. xxiij. q. vi. et in. l. non tantum. ff. de ap pella. ita et fortius nō est quis dominus anime sue vt ad peccatum quis possit se obligare. nā z iuramentū nō obligat ad peccandū qz nō dz esse iniquitatis vinculū vt in. c. quanto. z in. c. si vero. d̄ iureiur. qd̄ p̄cedit etiā si obligaret se ad peccatum veniale vt p̄bat in. c. ij. de pact. li. vi. Tercia regula ē q̄ pactum turpe vel rei tur pis non est obligatorium z dicitur pactum turpe quā do continet in se turpitudinem licet res sup̄ qua inter

ponit non sit turpis vt si promitto tibi dare. x. vt mihi conferas ecclesiam. et omne pactum contra ius est tur pe vt in. c. faciat homo. xxij. q. ij. z in. l. filius. ff. de cō di. insti. pactum vero rei turpis est quando interponi tur super re turpi vt si ex pacto capio. x. vt hominē iter fidiam Quarta z vltima regula est q̄ pactū impossibi le de iure vel de facto nō obligat. qz impossibilitū nul la est obligatio vt in regula nemo potest. de reg. iur. li. vi. et ideo dicimus q̄ p̄ceptum superioris non obli gat ad impossibile vt in. l. si. ff. q̄ sen. sine appel. rescin. z. xix. di. in memoriam. Et ex hoc et ex tex. nota. q̄ il lud dicimur posse quod de iure z de facto ponimus qd̄ autem non est possibile de iure reputatur impossi bile vt in dicto. c. facit homo. pone exemplum. p̄mit to tibi donare rem sacram hoc etiā de iure non ē possi bile vt in. l. inter stipulantes. in. §. sacram. ff. de vbo. obli. Idem si est impossibile de facto vt si p̄mitto celū digito tangere vel quid simile Est tamen inter hec dif ferentia. naz si pactio impossibilis est de iure z d̄ facto vel de iure tantum nō obligat. si autē est impossibilis d̄ facto tantum aut illa impossibilitas ē perpetua z non obligat vt insti. de inuti. stipu. §. i. aut est impossibilis ad tempus z tunc obligat vt si promitto tibi dare mil le z impossibile est mihi tibi nūc ea tradere sum nihil omnius tibi obligatus. quia hoc non est impossibile fm naturam. et potius dicitur incommoditas q̄ impos sibilitas vt. l. continuus. ff. de verbo. obli. Ultimo nota ibi omnis pactio omnisqz conuentio differentiaz esse inter pactum et conuentionem. nam pactio est spe cialis. conuentio est generalis. nam generaliter potest p̄ici conuentio quando homines in aliquam sententiā conueniunt qualescūqz sit illud super quo conueniant vt in. l. i. §. ij. et in. l. conuentio. ff. de pact. Op̄ p̄tra tex. et p̄dicta d̄. c. debitor. d̄ iureiurā. vbi valet iuramentū d̄ vñ solū d̄ et tū iterponit sup̄ re turpi Sol. pactū nō valet sine iuramento ex quo turpiter qz recipit sponsonem vt in. d. c. debitor. Sz an valet iuramentū distinguit q̄ aut p̄inet turpitudinē ex perso na vtriusqz recipientis scz et iurantis z nō lz. vt i. d. c. si diligenti. z. xxij. q. iij. p̄ totū. aut p̄inet turpitudinē solum ex parte iurantis et idem quia non potest quis se vinculare ad peccatum vel etiā contra bonos mo res vt in regula non est obligatorium. de regu. iuris. li. vi. aut continet turpitudinem solum ex parte recipi entis non autem ex parte iurantis et iuramentum obli gat et hoc casu procedit. c. debitor. et est ratio qz iuramentum p̄ncipaliter dirigatur in deum in quo nulla aperitur turpido ergo iurans tenetur ad obser uantiam et seruando non peccat. sed solutū vigore hu ius iuramenti p̄t repeti ab eo qui turpiter recepit vt i d. c. debitor. z i. c. ad audientia. z i. c. ad aures. quod me. cau. Ultimo q̄rit qd̄am fecit pactum creditor

siuo d e nō adendo bonis vtrū hoc pactum sit impos-
sibile de iure. Frede. consilio. lviij. in effectu distinguit
q̄ talis pactio tenet nisi notorio paupertas reddat pac-
tum illicitum. nam tūc videt se obligare in effectu ad car-
ceres quod nō pōt vt supra dixi cum nō sit dñs mē-
broꝝ suoz et an inramētū sup hoc interpositum valeat
vide quod dīco in. c. cū contingat. de iurēiur. Abb.

De transactionibus.

Continua hanc rubricam vt dictū fuit in preceden-
ti titulo. Et pro rubricae intellectu quero quid sit trans-
actio. Transactio est de re dubia et lite incerta pac-
tio non gratuita. et dicit de re dubia quia si manifeste
apparet calūnia non teneret transactio vt in. l. in sū-
ma. ff. de condi. in de. dicitur de lite incerta quia si su-
isset prius iudicātū nec sentētia fuisset appellatione su-
spēsa nō teneret transactio vt. in. l. post rem iudicatā. ff.
eo. dicitur non gratuita pactio. quia transactio sit ali-
quo dato vel retento vt. j. eo. sup eo. et dicit transactio
quali actionis transmissio. quia is qui transigit. transi-
git. i. recedit ab actione sibi competere. et ad materiā
vide quod nō. in. c. sup eo. Ric. abb.

Instrumēta et alia iura
partium p̄traria transac-
tione tolluntur. Distinguitur nā pri-
ma pars decernit. secunda supplet
sibi cui. Nota ibi salubrem q̄ tras-
actio dicitur salubris et sic comen-
datur a iure transactio. sic inriscon-

sul? seu pretor cōmendat eum qui execratur lites. vt i
l. iij. ff. de ali. iudi. mu. ca. fac hinc est q̄ si post trans-
actionē appareat instrumēta per que appareat transigē-
tem fuisse deceptum nō p̄ hoc instaurat līs licz grauis
sit deceptio. quia magnum cōmodū cōsequit̄ qui a li-
te recedit et t̄ tex. nō. in. l. i. l. i. §. si. ad trebel. vide
bonā gl. et quod ibi dixi in. c. penal. de emp. et vendi.

Secūdo nota ibi dēcisionē q̄ transactio dicit̄ dēcisio
causae equiparatur em̄ rei iudicate. vnde exceptio trans-
actionis est exceptio lītis finite. vnde potest opponi an-
te lītis contest. licet sit peremptoria vt nō. in. c. si de ex-
cep. li. vi. Tercio nota q̄ p̄ transactionē tolluntur
omnia iura competētia transigentibus siue sint instru-
mēta siue testes siue prescriptio vel quicquid aliud de
iure cōmuni vel speciali cōpetens quod intellige alte-
ra parte volente transactionē implere alias potest tras-
igens vti iure suo vt in. l. cū pponas. L. de pact.

Quarta nota ibi nūc habitōrū. q̄ pactū nouissimū
seruādū. rūpit em̄ precedētia vt i. l. pacta nouissima
L. de pact. hīdem vt colligit̄ ex lra multe cōpōsitiones
precesserāt. tandē venerūt ad cōpōsitionē de qua i. tex.
et hec ipsa mādat seruari. Nota quito q̄ papa pōt
suplere defectum cōmissum in transactionem effectu

iuris siue facti. et hoc voluit litera ibi. in curia vel impi-
tia et dic in curia. i. mala cura vel negligentia et respicit
factū. dicit impitia vt qz partes errant in iure nō. ser-
uādo debitas solēnitates. an aut̄ hec supplicio genera-
lis habeat tollere omnem defectū. vide in spec. in ti. de
legato i. §. nunc ostendū. v. xvij. vbi notabiliter dicit
q̄ hec clausula supplet defectum rē. refert duntaxat
ut ad solēnitates iuris. n̄ aut̄ supplet defectū inhabilitat̄ p̄
sonaz vel alium defectum naturalem. pone exemplum
Papa transegit sup eo quod possidere nō pōt et papa
simpliciter cōmūdo dicit supplet defectum rē. nā
nisi papa sit de omnib? info. mal? illa clausula solum
refert ad defectū cōmissos circa solēnitates iuris et idē
tenet archy. in. c. cenomanensem. lvi. di. quod bene
nōbis. vide ad hoc tex. et qd̄ ibi nō. in. cle. pastoralis
de re iudi. An aut̄ alius citra. papā possit suplere defec-
tum cōmissum in contractib? vel in iudicijs. dic q̄ nō
etiam si sit legatus de latere vt nōnter dicit spe. in pre-
all. loco. et facit gl. nō. in. c. si. de here. li. vi. quod nōbis

In gl. ij. in h. nō gl. que i effectu psequit̄ tres spe-
cies petitionis et transactionis nā quicqz petitiō et trans-
actio est specialis. quicqz generalis. quicqz indefinita. sed
legit̄ vt dicant hic Ric. et Abb. et bene solū psequit̄
prias duas species. de indefinita nō faciūt mētionē quia
indefinita equipollet vniuersali vt in. l. si. de vino tri. et
ole. l. et in. c. vt circa. vbi de hoc de elec. li. vi. Doc. n̄
aliquid tangunt post gl. hīc nō pfecte explicant mate-
riam. vnd̄ dic latius et clarius colligēdo dicta Bar. i. l.
sub preter. et in. l. si de certa re. L. et. ti. q̄ quicqz petitiō
est specialis quādoqz generalis. Primo cāu aut pro-
secutio et transactio fuerunt etiā specialis et tunc indubi-
tatum est q̄ transactio nō extenditur ad aliam speciem
vt in. l. age. L. eo. et ibi per glo. de hac materia pone
exemplum Petebam cūm domū a te. et hāc domū
dūtaxat sui psecutus. demū transegim? specialiter sup
hac domo. vt scilz datis mibi decē recederem a lite hec
transactio specialis nō obstat mibi volente petere aliā
rē a te. sed hanc rē sup qua transegim? petere nō possū
Et transactio fuit generalis reputa quia datis mibi de-
cem renunciaui omni iuri mibi cōpetēti cōtra te. et tūc
ē dubium nunquid hec transactio generaliter facta de-
beat restringi ad petitionē specialem. an vō debeat re-
ferri ad omnia q̄ poteram a te petere glo. hīc tenet q̄
debet restringi ad speciem petitam. Ita. ba. in. d. l. sub
preter. tenet contrariū. dicit em̄ q̄ ex quo transactio
fuit generalis habet vigorem generalem etiā in specie-
bus nō petitis. non vigore transactionis quia non pōt
dici transactio ex quo de alijs speciebus non erat līs
habebat vim rōne pacti. Bar. ibi tenet q̄ etiā vigore
transactionis habebit vim in alijs speciebus. mouet
hac rōne nam transactio sepe fit vt pro eo quod reus
b b